

De natuurboer - biologisch in bedrijf!

TEKST: COEN SEUR FOTO'S: RUUD PLOEG

Op de website: 'Welkom bij Klein Swormink – Koeien, communicatie en vakantie; die op de boerderij van Klein Swormink in elkaars verlengde liggen.' Kijk, dat is nog eens een slogan waar je mee thuis kunt komen! Maar eerst vanuit Deventer met de buurtbus richting Lettele voor een interview met natuurboer Berrie Klein Swormink: verkeerd uitgestapt, vervolgens fors verdwaald, maar geen nood – boer Berrie pikt me met de tractor geheel in country style op. Voor zijn boerderij een bord met 'Rural Business' – jazer, deze natuurboer is een succesvol ondernemer, die een commercieel goed lopend bedrijf koppelt aan waardevolle bijdragen aan natuur, cultuurhistorische landschap en biodiversiteit!

En op een dag wist ik het: ik word natuurboer!...

(Lachje) Nou ja, zo is het natuurlijk niet helemaal gelopen - je groeit er een beetje in hè. Maar op een dag wist ik wel dat ik biologische boer wilde worden. In 2001 hebben we met onze boerderij de officiële omschakeling gemaakt. Mijn grootvader is hier in 1928 begonnen; in strikte zin is het dus niet echt een historische boerderij. Mijn ouders en vervolgens ik hebben het bedrijf overgenomen. Deze boerderij was jarenlang een boerenbedrijf zoals je dat in de vorige eeuw op de zandgronden van Salland vaak zag: koeien, wat varkens en kippen, een beetje akkerbouw met gewassen als rogge en bieten - later zijn we ons meer gaan specialiseren in de melkveehouderij. In de tijd dat mijn vader hier nog volop aan het werk was, heb ik een Hogere Landbouw Opleiding gedaan. Na mijn school ben ik aan de slag gegaan bij agrarisch vakblad 'De Boerderij', waar ik de fijne kneepjes van het journalistieke vak geleerd heb. Maar ik had mijn zinnen erop gezet om volledig melkveehouder te worden. Dat is ook gebeurd en met redelijk succes. Toch hebben we in 2004 de knoop doorgemaakt en besloten we om te stoppen – we hadden te weinig grond rondom onze boerderij om in de melkveehouderij nog door te groeien. Onze kleine varkenstak hadden we al afgestoten.

Ruimte dus voor het Betere Bio-gebeuren...

In 2000 waren we al op heel kleine schaal begonnen met Brandrode runderen, een zeldzaam oudhollands ras, dat bijna was uitgestorven omdat het weinig vlees en melk oplevert: daardoor is het niet interessant voor

de commerciële melkveehouderij en de industriële vleesproductie.

Het idee om Brandrode runderen te gaan houden ontstond eigenlijk naar aanleiding van een contact met de gemeente Deventer. Daar hadden we langs de IJssel altijd al grond van gepacht voor ons jongvee. De gemeente wilde af van die pachtgronden om ze wat natuurlijker te gaan beheren. Nou ja, dat idee sprak ons wel aan en we vroegen aan de gemeente of wij wat in dat nieuwe plan konden betekenen. Een ambtenaar had ergens gelezen over het Brandrode rund, een sterk ras dat in deze contreien veel voorkwam, en zag mogelijkheden: zij de gronden, wij de grazende runderen en kennis van zaken!... Er was dus een klik en we begonnen – met drie koeien en een stier. Dat aantal is inmiddels flink uitgebreid en nu ben ik al weer jaren

Boeren en natuur

De natuurboeren, verenigd in de Stichting Natuurboer uit de Buurt, en de drie terreinbeherende organisaties in Overijssel – Landschap Overijssel, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer – hebben de intentie uitgesproken om nauw te gaan samenwerken. De ervaring van de natuurboeren in combinatie met de kennis van de terreinbeheerders leidt tot efficiënter natuurbeheer en meer biodiversiteit. Daarnaast vormen de natuurboeren en terreinbeheerders elkaars beste ambassadeurs, waarmee voor beide partijen een groeiend draagvlak in het vooruitzicht ligt. Door gezamenlijk de producten uit de natuur sterker in de markt te zetten, dienen zich tevens economische voordelen aan. Een mooie kruisbestuiving dus.

Natuurboer Berrie Klein Swormink.

rundveehouder en daarnaast journalist gebleven voor vakbladen in de agrarische sector.

Zoals daar is 'Boerenvee', een fijn geïllustreerd blad vol wetenswaardigheden over onder meer 'Workshops kippen en konijnen houden', 'Enthousiasme over eerste ezeldag', 'Wees alert bij hoestend paard'...

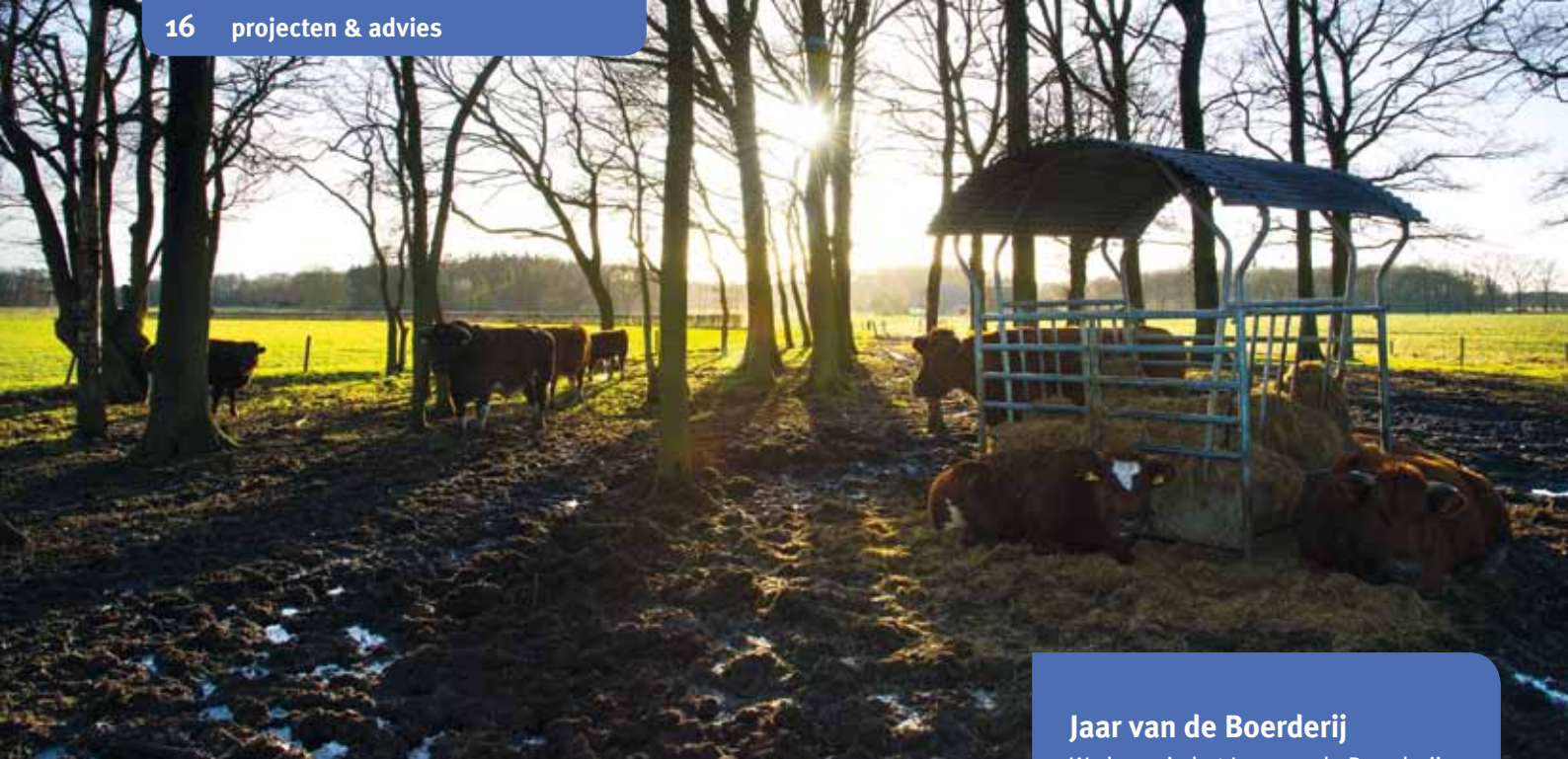
Ja, dat is een blad waarvan ik hoofdredacteur ben en het is bedoeld voor mensen die van boerderijdieren - ons levende culturele erfgoed - houden. En dan geen mensen die de kost ermee moeten verdienen, maar meer de echte liefhebbers, de hobbyboeren zeg maar, die meestal zelf op het platteland wonen en dieren houden.

Als iemand me vertelt dat hij of zij biologisch eet, dan komen er direct associaties bij me op in de trant van 'oergezond' en 'bewust'. Hoe leg jij aan een betrekkelijke leek - ik zei de gek - het begrip 'biologisch boeren' uit?...

Als ik voor mezelf spreek begint het eigenlijk met een nieuw besef, een besef dat het anders en beter kan. Het begin van een nieuwe mentaliteit. Toen ik voor het blad 'De Boerderij' schreef, ging ik midden jaren 80 regelmatig de boer op en kwam al snel in contact met de eerste bio-boeren. Hun verhaal sprak me heel erg aan. Ik was als boerenzoon nog opgevoed met het idee dat je onkruid in je weiland gewoon doodspuit en dat je voor grasverbouw gebruik maakt van chemisch geproduceerde kunstmest. Bij de bio-boeren was dat niet het geval en ze hadden ook oog voor dier en welzijn.

Noem nog eens wat dingen die biologische boeren echt anders doen dan hun meer conventionele collega's?

Als je veehouder bent, dan verbouw je gras om je dieren te kunnen voeden. In de gangbare landbouw is het heel gebruikelijk dat je stikstofkunstmest strooit om dat gras snel te laten groeien. Wij gebruiken geen kunstmest, maar zorgen ervoor dat het gras zijn noodzakelijke stikstof krijgt door tussen het gras veel klaver te laten groeien.

Brandrode runderen.

Klaver heeft de bijzondere eigenschap dat het stikstof uit de lucht kan halen en kan binden in zijn wortelknolletjes, die het weer vrijgeven aan de grond. Zo kan ook het gras ervan profiteren! Ons biologische graslandenbeheer is sowieso bijzonder. Er wordt geen gras ingezaaid, er wordt niet overmatig bemest en het land is tussen de 5 en 30 jaar oud. Het gras groeit minder hard dan bij monoculturen met Engels Raaigras het geval is en dat biedt mogelijkheden voor een rijke flora, met kruiden als zilverschoon, moerasrolklaver en egelboterbloem. Verder zorgt een biologische boer voor landschappelijke variatie door het actieve onderhoud van houtsingels, sloten en oude solitaire bomen en op die manier creëert hij ook broed- en schuilplaatsen voor onder meer de boerenzwaluw, de steenuil en de kerkuil. De gronden van een natuurboer, aangesloten bij de Stichting Natuurboer uit de Buurt, bestaan voor tenminste 25% uit natuurterreinen van Landschap Overijssel, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en lokale overheden. Zo is er altijd sprake van een win-win situatie: ons vee begraast landschappelijk belangrijke natuur- en cultuurhistorische gebieden en zorgt voor het natuurlijk onderhoud ervan; dat is weer van groot belang voor terreinbeheerders en natuur- en cultuurliefhebbers.

Je bent voorzitter van Stichting Natuurboeren uit de Buurt. Waarin maken jullie het verschil vergeleken met 'bulkboeren'?

Wij zijn een enthousiaste club natuurboeren in de regio Salland, die wil aantonen – en dat in de praktijk ook waarmaakt! – dat je op biologische basis een modern agrarisch bedrijf kunt runnen dat kwalitatief hoogstaande producten levert. Ons vlees, onze zuivel, onze groenten – het is niet zomaar eten of drinken, het is een belevenis voor de consument! De waardering voor onze producten blijkt uit een steeds bredere consumentenkring: we leveren vlees aan topkoks en aan biologische slagers, maar ook aan supermarkten. En wat de 'bulkboeren' betreft: de consument wordt steeds kritischer ten aanzien van zaken als plofkippen en de dieronvriendelijke bio-industrie in het algemeen...

Tijdens een inspraakronde over de toekomst van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur), heb jij in het Provinciehuis je visie ontvouwd. Wat was de kern van je betoog?...

Dat Stichting Natuurboeren uit de Buurt een brug wil slaan tussen landbouw- en natuurorganisaties en dat de condities daarvoor aanwezig zijn: steeds meer ondernemers hechten waarde aan regionale kringlopen, biodiversiteit en natuur, en investeren in natuur is

Jaar van de Boerderij

We leven in het Jaar van de Boerderij 2013, met daarin speciale aandacht voor de achteruitgang van het aantal historische boerderijen, die zo belangrijk zijn voor de kwaliteit van het landschap en voor de regionale identiteit van het landelijk gebied. De hoofdoorzaken van de neergang zijn de financiële en economische crisis en een sterk veranderd erfgoedbeleid. Een waardevol stuk Overijssel dreigt verloren te gaan en daarmee een stuk unieke beleving. Gelukkig dat agrariërs als natuurboer Berrie bijdragen aan het behoud van ons geliefde landschap – met boerderijen!... Meer weten? www.boerderij2013.nl

ook investeren in de relatie tussen producent en consument.

De natuurorganisaties juichten mijn pleidooi toe, de gevestigde landbouwbedrijven reageerden vooral afwijzend, zo van: 'Elk nieuw natuurgebied gaat ten koste van mijn land'.

Wat de natuurboeren en hun invloed op de toekomst van de EHS betreft – wij zijn als ondernemers trots op onze activiteiten als natuurboeren in de GBHS (Groen Blauwe Hoofdstructuur), de natuurlijke ruggengraat van water en landschap die in Overijssel als een buffer om de EHS heen ligt. En zonder een gezonde GBHS geen gezonde EHS!...